

2017-03-13

Universitetskanslersämbetet
Box 7703
103 95 Stockholm

Luleå tekniska universitet

Härmed översändes underlag för utvärdering av forskarutbildningsämnet historia. Frågor rörande text hänvisas till utsedd kontaktperson, Camilla Lindmark, camilla.lindmark@ltu.se.

Johan Sterte

Rektor

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar – Självvärdering

Lärosäte: Luleå tekniska universitet
Forskarutbildningsämne: Historia
Licentiatexamen: Ja
Doktorsexamen: Ja

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Aspektområde: Miljö, resurser och område	5
2.1 <i>Aspekt: Forskarutbildningsämne</i>	5
2.2 <i>Aspekt: Personal</i>	7
2.3 <i>Aspekt: Forskarutbildningsmiljö</i>	10
3. Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat	14
3.1 <i>Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen - kunskap och förståelse</i>	14
3.2 <i>Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen - färdighet och förmåga</i>	17
3.3 <i>Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen - värderingsförmåga och förhållningssätt</i>	19
3.4 <i>Arbetslivets perspektiv</i>	21
3.5 <i>Doktorandens perspektiv</i>	22
3.6 <i>Jämställdhetsperspektiv</i>	25

1. Inledning

Följande självvärdering inkluderar såväl licentiatexamen som doktorexamen i historia vid Luleå tekniska universitet (LTU). Beskrivningar, analyser och värdering gäller därmed för båda dessa examina, där inte annat anges. På lärosätetsövergripande nivå finns en [Handbok för utbildning på forskarnivå](#), fakultetsnämndernas [Modell för utvärdering av utbildning på forskarnivå](#) och [Kvalitetssystem vid LTU](#) som stöd för systematiskt kvalitetsarbete.

Forskarutbildningsämnet historia vid Luleå tekniska universitet (LTU) tillhör Institutionen för Ekonomi, Teknik och Samhälle (ETS) och Avdelningen för Samhällsvetenskap. Vid avdelningen återfinns historia tillsammans med forskarutbildningsämnena nationalekonomi, statsvetenskap och rättsvetenskap. Alla fyra ämnen fokuserar i sin forskning på samhällets hantering av naturresurser, energi och miljö. Forskare vid avdelningen samverkar kontinuerligt i olika forskningsprojekt.

Det vetenskapliga ansvaret för forskarutbildningen i historia ligger hos ämnesansvarig i historia medan personalansvaret för ämnets doktorander ligger hos avdelningschefen. Det organisatoriska och administrativa ansvaret för forskarutbildningen, exempelvis att bevaka att Individuella studieplaner (ISP) upprättas av handledare och doktorand samt uppdateras varje termin, ligger i sin tur hos institutionens utbildningsledare på forskarnivå (ULF) och fastställs av prefekt. Beslut om antagning till forskarutbildning och om byte (eller tillägg) av handledare fattas av institutionens prefekt på förslag från avdelningschef och ämnesföreträdare. Forskarutbildningsämnet historia har en Allmän studieplan (ASP) som fastställs av den filosofiska fakultetsnämnden (FFN). I ASP framgår bland annat ämnesbeskrivning, utbildningens upplägg, behörighet och urval samt vad som krävs för respektive examen (licentiat och doktor).

Forskarutbildningsämnet historia inrättades den 12 september 2016 vid den filosofiska fakultetsnämnden (FFN) i samband med att ämnets föregångare, forskarutbildningsämnet teknikhistoria vid den tekniska fakultetsnämnden (TFN), avvecklades. Ämnet teknikhistoria hade då funnits vid LTU sedan 1980-talet och från början inrättats som en forskningsöverbyggnad till de grundutbildningskurser i teknikhistoria som då erbjöds ingenjörstudenter vid LTU. Historia, och tidigare teknikhistoria, har varit en relativt liten forsknings- och forskarutbildningsmiljö och sedan teknikhistoria inrättades har det utfärdats fyra doktorexamina och två licentiatexamina i teknikhistoria och en doktorexamen i historia. Härutöver har en forskarstuderande i teknikhistoria avbrutit sina studier på grund av sjukdom.

Begäran om byte av forskningsområde och fakultetsnämnd initierades från personalen vid forskarutbildningsämnet teknikhistoria i mars 2016, varpå ämnesansvarige inledde samtal med prefekt och de två fakultetsnämnderna (teknisk och filosofisk). Bakgrunden till ämnets önskan att byta fakultet och ämnesområde för ämnets forskarutbildning är framförallt att ämnestillhörigheten på ämnets anställda lektorer vidgats över tid, från att framförallt ha utgjorts av teknikhistoria till att nu även inbegripa historia. Detta beror i sin tur på att de grundutbildningar som ämnet utgör forskningsöverbyggnad för under senare år framförallt

kommit att ges på lärarutbildningen vid Filosofisk fakultet, varpå det funnits ett behov att anställa lektorer i historia på ämnet.

Bytet av ämnesområde har fått till följd att de två doktorander som vid tiden för inrättandet av forskarutbildningsämnet historia (september 2016), var antagna till forskarstudier inom forskarutbildningsämnet teknikhistoria (Tore Andersson Hjulman och Carina Bennerhag), ställdes inför möjligheten att fullfölja forskarutbildningen inom endera historia eller teknikhistoria. Bennerhag (antagen 1 maj 2016) valde att fortsätta inom teknikhistoria, medan Andersson Hjulman (antagen hösten 2010) ansökte om att få disputeras i historia, vilket godkändes av den filosofiska fakultetsnämnden den 1 oktober 2016 varpå disputation följde den 17 februari 2017. Andersson Hjulman har under HT 2016 påbörjat arkivarieutbildning vid Uppsala universitet.

Ovanstående resulterar i att forskarutbildningsämnet historia vid LTU för närvarande inte har någon verksam doktorand medan det finns en aktiv doktorand i teknikhistoria. I teknikhistoria har det funnits doktorander kontinuerligt sedan 1999. Ambitionen vid det nyinrättade ämnet historia är emellertid att så snart det blir ekonomiskt möjligt anta nya doktorander, och flera forskningsansökningar som inbegriper finansiering av doktorand är under bearbetning av forskargruppen till institutioner såsom Vetenskapsrådet, Formas och Riksbankens Jubileumsfond.

2. Aspektområde: Miljö, resurser och område

2.1 Aspekt: Forskarutbildningsämne

Inom ämnet historia analyseras frågor kring mänsklig verksamhet i det förflutna. Forskarutbildningsämnet historia vid LTU har en särskild inriktning mot teknikhistorisk forskning, framförallt inriktad mot naturresurshantering, energi och miljö. Forskningen rör framförallt tiden från det sena 1800-talet fram tills idag och har ofta en regional prägel. Det har även bedrivits forskning kring minoritetsfrågor, genus och migration. Ämnesgruppens olika forskningsinriktningar innebär att det tillämpas ett flertal olika historievetenskapliga teorier för att analysera de olika forskningsområdena. Tillämpade teorier innefattar bland annat teoribildning kring stora tekniska system (LTS), socialkonstruktivism, diskursteorier, genusteori, actor- network theory (ANT), postkolonialism, teorier kring innovationssystem och Porterhypotesen. Gällande forskningsmetodik så är ämnesgruppen väl bevandrade i källkritisk metod och även om de flesta använder kvalitativ analys av källmaterial så behärskar ämnesgruppen även kvantitativ metod. Vetenskapliga metoder och tekniker som vi kontinuerligt använder oss av vid insamling, klassificering, kvantifiering och tolkning av källmaterial inkluderar exempelvis arkivstudier, intervjuer, textanalys, bildanalys, analys av tyst kunskap och ”Oral history” samt hermeneutisk tolkning.

Ämnets kompetens visar sig även genom de kontaktytor som etablerats med andra näraliggande forskarutbildningsämnen inom och utanför LTU. Detta gäller exempelvis samverkan inom flera projekt vid avdelningen för samhällsvetenskap vid LTU där historiker samarbetar med nationalekonomer, rättsvetare och statsvetare. Men även extern samverkan förekommer vid ämnet i pågående och avslutade projekt med forskare från flera nationella och internationella lärosäten. Exempel på projektsamarbeten är den mångåriga forskning kring miljöaspekter inom pappersmassaindustrin där professor Kristina Söderholm arbetat med ekonomhistoriker vid Umeå universitet. Professor Lars Elenius har i sin tur varit ansvarig för ett forskningsprojekt kring Barents historia och fungerat som huvudredaktör för ”The Barents Region A Transnational History of Subarctic Northern Europe” där 27 forskare från Sverige, Norge, Finland och Ryssland har deltagit. Söderholm, i samarbete med Norrbottens museum, har även fått ungefär 5.5 miljoner kronor av Berit Wallenbergs stiftelse och Vetenskapsrådet till det tvärvetenskapliga samarbetsprojektet ”Järn i Norr” där en doktorand i teknikhistoria (Bennerhag) anställdes 2016 och där en av de biträdande handledarna, Eva Hjærtner-Holdar, är docent i arkeologi vid Uppsala universitet och föreståndare för Geoarkeologiskt laboratorium vid Statens Historiska Museer. Samarbete finns även med Kungliga tekniska högskolan (KTH) där biträdande professor Dolly Jørgensen samarbetar med teknik-/miljöhistoriker i projektet REXSAC (Resource Extraction and Sustainability in the Arctic finansierat av Nordforsk. Lektor Per-Olof Grönberg samarbetar med ekonomhistoriker vid Lunds universitet i VR-finansierade projekt rörande framväxten av tekniska elementarskolor och kunskapsöverföring genom arbetskraftsmigration. Flera forskare vid avdelningen, däribland historikerna Söderholm och lektor Roine Viklund, har samverkat i projektet Sustainable Mining, local communities and environmental regulation in Kolarctic area (SUMILCERE) under ledning av University of Lapland, Finland men där det även deltog forskare från Northern Research Institute, Tromsø, Norge och Institute of the Industrial Ecology Problems of the North of the Kola, Ryssland Science Center, Murmansk, Ryssland. Viklund

har även pågående samarbete med statsvetare från avdelningen och Umeå universitet i flera projekt kring konflikter vid fjällnära gruvdrift finansierat av Formas, Naturvårdsverket och Länsstyrelsen i Norrbotten. Viklund samarbetar även med historiker vid University of Kwazulu-Natal i Durban Sydafrika, med antologin "Migration in the 21st Century" med planerad utgivning i slutet av 2017. Dessa exempel på samarbeten har och kommer resultera i flertalet publiceringar av vetenskapligt granskade artiklar i nationella och internationella tidskrifter, rapporter, monografier och antologier (se vidare ämnesgruppens enskilda publikationslistor). Sammantaget har ämnesgruppen, förutom rapporter, monografier och bokkapitel, publicerat ungefär 5-6 vetenskapligt granskade artiklar per år sedan 2013.

Forskarutbildningen vid forskarutbildningsämnet historia vid LTU syftar till en filosofie doktorsexamen. Utbildningen omfattar totalt fyra års nettostudietid om 240 högskolepoäng (hp) och består av en kursdel om 60-90 hp och en självständig vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) omfattande 150 – 180 hp. Avhandlingen kan antingen skrivas som en monografi eller som en sammanläggningsavhandling.

Forskarutbildningens kurser inom forskarutbildningsämnet historia är anpassade för att ge både bredd och djup utifrån ämnets forskningsprofil och doktorandens specifika avhandlingsämne. Kurserna som ingår i forskarutbildningen syftar dels till att ge generiska kunskaper och färdigheter i vetenskapligt arbete såsom att samla, analysera och organisera information för att sedan kommunicera resultat i tal och skrift, dels till att ge fördjupade kunskaper inom den speciella inriktningen för forskarutbildningen. För att uppnå detta samt för att knyta an forskarutbildningen till ämnets särskilda inriktning mot teknikhistorisk forskning och de nödvändiga kunskaper som följer av detta, skall följande områden ingå i kurserna: vetenskapsteori, vetenskapliga metoder, vetenskapligt skrivande och publicering samt teknik- och/eller miljöhistoria. Dessa kurser ska garantera att doktoranden får en bred utbildning och kompetens i de inom historieämnet vanligt förekommande vetenskapliga teorier, metoder och tekniker. Med översiktskurser i teknik- och/eller miljöhistoria ges även en bred ingång till dessa forskningsfält och kunskap om tidigare forskning på området. Förutom dessa breddkurser kan det även bli aktuellt med fler översiktskurser beroende på vilket forskningsområde som kommer att behandlas. Övriga kurser får anses vara fördjupningskurser och dessa bestäms utifrån avhandlingsämnet i samråd mellan aktuella handledare och kommuniceras med doktoranden. Exempelvis kan detta innefatta kurser om saker som urfolk eller etik och reflexivitet inom samerelaterad forskning, vilket var kurser som den förre doktoranden Andersson Hjulman läste under sin doktorandtid.

Samtliga forskarutbildningskurser i historia som ges efter inrättandet av forskarutbildningsämnet historia (september 2016) ska examineras enligt den examinationsform som är fastställd i respektive kursplan. I kursplanen ska exempelvis lärandemål, kursinnehåll, genomförande och examinationsform klart framgå. Detta är ett utvecklingsområde för ämnet då det i den tidigare forskarutbildningen i teknikhistoria inte alltid funnits kursplaner, framförallt gällande enskilda fördjupningskurser där mål och examinationsform ofta utvecklats utifrån vad som blivit överenskommet mellan handledare/examinator och doktorand. Vi tror att transparensen, kontinuiteten och rättsäkerheten för doktoranden ökar genom att arbeta med fastställda

kursplaner. Dessutom blir det mer översiktligt för handledare och examinatorer att hantera kursutbudet i och med att ämnets forskarutbildningskurser vanligtvis inte ges varje år. Detta arbete kommer att pågå kontinuerligt vid upprättande av doktorandkurser för framtida doktorander i ämnet. Doktorander vid ämnet ges även möjlighet att gå en högskolepedagogisk kurs vid LTU om 7,5 hp för att därigenom ges adekvat lärarkompetens inför eventuell fortsatt karriär som undervisande lektor i historia.

Då vi traditionellt endast haft en till två doktorander (teknikhistoria och historia) samtidigt så har ämnet stora möjligheter att anpassa forskarutbildningen utifrån doktorandens behov. Det innebär att nya kurser kan inrättas vid ämnet, eller att doktoranden kan läsa externa kurser, utfall den specifika kompetensen återfinns vid annat lärosäte. Valet av kurser görs i samråd mellan handledare och doktorand och ska fastställas kontinuerligt i ISP. Våra doktorander ska få en likvärdig utbildning jämfört med doktorander vid andra lärosäten. Detta säkerställer vi genom att låta våra doktorander läsa kurser vid andra lärosäten och ta del av dokumentation rörande forskarutbildningar vid andra lärosäten.

2.2 Aspekt: Personal

Inom forskarutbildningsämnet historia är samtliga sex tillsvidare anställd personal disputerade. Av dessa är två professorer (Söderholm och Elenius), en är biträdande professor (Jørgensen), och tre är lektorer (Viklund, Grönberg och Rönnbäck). Härutöver finns en disputerad forskare vid ämnet (Persson) samt en doktorand i teknikhistoria (Bennerhag). Av de med handledarkompetens (se vidare nedan) vid ämnet är tre kvinnor (Söderholm, Jørgensen och Rönnbäck) och fyra är män (Elenius, Viklund, Grönberg och Persson). Ämneskompetensen är samlad mycket god inom ämnesgruppen och i paritet med ämnets specialinriktning mot teknikhistorisk forskning. Av de sju disputerade befinner sig fem helt eller delvis inom fältet teknik- och miljöhistoria, medan Rönnbäck forskar om genus- och Elenius om minoritetsfrågor ur ett historiskt perspektiv. Handledare fördelas utifrån kompetens kopplad till doktorandens avhandlingsprojekt. Varje doktorand har en huvudhandledare samt minst en biträdande handledare. Om det krävs ytterligare kompetens vid handledning så inhämtas denna från annat lärosäte. Sålunda har Sandström och Mårald (båda Umeå universitet) varit biträdande handledare för Andersson Hjulman medan Hjärthner-Holdar (Uppsala universitet) och Yamamoto (Norrbottnens museum) fungerar som biträdande handledare för nuvarande doktoranden i teknikhistoria, Bennerhag.

För att kunna verka som handledare vid LTU krävs, utöver att du är disputerad, att du är en aktiv forskare. Således skall huvudhandledaren minst vara docent/biträdande professor och en erfaren forskare som kontinuerligt bedriver och forskar inom egna forskningsprojekt. Härutöver krävs vid LTU att minst en av doktorandens handledare ska ha genomgått handledarutbildning. Prefekten ansvarar för att tillse att handledare har genomgått handledarutbildning, vilket kontinuerligt erbjuds vid LTU. Vid ämnet har vi som policy att huvudhandledare ska ha genomgått handledarutbildning. Sammantaget innebär detta att tre av ämnets disputerade (Söderholm, Elenius och Jørgensen) är meriterade att verka som huvudhandledare och samtliga sju är meriterade att verka som biträdande handledare. I detta sammanhang kan nämnas att vissa

meriteringskrav vid LTU också är kopplade till handledarerfarenhet. Således krävs det vid LTU för att kunna befordras till professor exempelvis att du varit huvudhandledare för minst en doktorand fram till disputation, och för att kunna befordras till biträdande professor (docent) krävs att du har varit biträdande handledare för minst en doktorand under minst två år.

Nuvarande personalsammansättning och samlade handledarkompetens vid ämnet är överensstämmande med de handledarbehov som en doktorandgrupp om en till tre doktorander (vilket är ambitionen vid ämnet) kräver. Professor Elenius närmar sig pension men har ytterligare två år kvar i tjänst, medan övrig personal har långt kvar till pension. Det finns även goda möjligheter till meritering för all personal som möter uppställda meriteringskrav i fråga om både vetenskapliga- och pedagogiska meriter. Således är exempelvis Viklund (som för närvarande även genomgår handledarkurser) såväl biträdande handledare för Bennerhag och samtidigt långsiktigt aktiv i forskningsprojekt, vilket skapar goda möjligheter för honom att kunna verka som huvudhandledare vid tiden för Elenius pensionering.

LTU genomför vartannat år en utvärdering av universitetets forskarutbildningsämnen, där bland annat handledningskompetensens omfattning, publiceringar, forskningsmiljöns storlek, antalet doktorander och genomströmningen på forskarutbildningen följs upp. Fakultetsledningen följer sedan upp resultaten från denna utvärdering med respektive ämnesföreträdare. Teknikhistoria (nuvarande historia) har kommit väl ut i dessa interna utvärderingar gällande kompetens hos handledare, forskningsmiljöns storlek och genomströmning, medan antalet doktorander varit få. Att kunna nyanställa fler doktorander vid ämnet är en prioriterad målsättning och medel för detta söks kontinuerligt inom ramen för forskningsansökningar. Forskarutbildningsämnet historia betraktas allmänt som en kompetent forsknings- och forskarutbildningsmiljö vid universitetet.

Kompetensutvecklingsbehov för den enskilde forskaren och handledaren diskuteras återkommande vid de årliga medarbetarsamtalen mellan ämnesansvarig och personal. All personal vid ämnet får komma med egna förslag till kompetensutveckling och/eller ges erbjudande om detta, såsom exempelvis handledarutbildning eller annan ledarskapsutbildning vid LTU. Ämnesansvarig, tillsammans med avdelningschef övervakar också kontinuerligt medarbetarnas kompetensutvecklingsbehov, och ämnesansvarige håller i medarbetarsamtalen i syfte att säkerställa snabb återkoppling mellan kompetensutvecklingsbehov och ämnets forskningsverksamhet. Under en lång följd av år har enskilda forskare vid ämnet beviljats omfattande extern forskningsfinansiering om 64 – 73 % under 2013 – 2015 och 47 % för 2016 från bland annat Riksbankens Jubileumsfond, Vetenskapsrådet och Formas, och flera av dessa forskningsprojekt har även kunnat finansiera forskning och svara på kompetensutvecklingsbehov för kollegor vid ämnet. Av ämnets sju disputerade har under senare år fem varit externt forskningsfinansierade om mellan 40 och 90 %. Centrala bakomliggande förklaringar till framgångarna vid ämnet vad gäller externa anslag upplever ämnesgruppen bland annat är det faktum att ämnesgruppen regelbundet har workshops i syfte att "brainstorma" kring nya forskningsidéer och gemensamt skriva nya forskningsansökningar. Vid dessa tillfällen är även doktorander välkomna. Det finns även en framgångsrik tradition vid avdelningen att skriva och få beviljat ämnesövergripande forskningsansökningar. Bland annat till följd av detta har forskargruppen, sett utifrån perspektivet att vi är historiker, beviljats ovanligt många tillämpade

forskningsprojekt från myndigheter som Naturvårdsverket, Trafikverket, Energimyndigheten och Länsstyrelsen i Norrbotten, men också från företag som exempelvis LKAB. Vi inbjuds också regelbundet till att hålla föredrag för myndigheter och branschorganisationer vilket vi tolkar som att de anser att det vi gör är relevant för deras verksamhet och att vi är bra på att förklara vad vi gör även för icke-akademiker.

Doktoranders medarbetarsamtal sker med avdelningschefen, som har personalansvar men som inte är huvudhandledare för någon doktorand, för att säkerställa att doktoranderna har möjlighet att diskutera eventuella problem med handledningen i förtroende med någon som inte själv är huvudhandledare. Om en doktorand skulle önska att byta huvudhandledare finns det rutiner vid LTU för detta och det finns exempelvis en särskild doktorandombudsman för att hantera särskilt komplicerade ärenden, såsom handledarbyten.

Vid avdelningen finns det ett aktivt nätverk för de omkring 20 doktoranderna och de har gemensamma seminarier och sociala aktiviteter. Här kan doktorander byta erfarenheter med varandra, fråga om råd och ges vägledning på ett informellt sätt. Praktiska råd kan även erhållas från den centrala doktorandsektionen, och flera av avdelningens doktorander är eller har varit aktiva inom denna sammanslutning. Detta innebär att det finns stöd att få från doktorander i den närmsta omgivningen, om det skulle uppstå ett behov. Vill en doktorand exempelvis byta huvud- eller biträdande handledare kan denne ta upp det med doktorandombudsmannen men även ta upp detta antingen med avdelningschefen, ämnesansvarige, eller med institutionens forskarutbildningsledare. Alltefter vad som känns bäst för den enskilde doktoranden.

Det finns dessutom möjlighet att utse ytterligare biträdande handledare en bit in i forskarutbildningen om det skulle visa sig finnas behov för detta, exempelvis om doktoranden skulle behöva addera ytterligare specialistkompetens till handledargruppen. Handledarkompetens kan även vid behov knytas från andra lärosäten. Så gör vi i de fall nödvändig specialistkompetens inte i tillräcklig mån återfinns på ämnet. Då försöker vi samarbeta med kollegor vid andra lärosäten. I fråga om ämnesområdet för Andersson Hjulmans avhandling inom det av Formas finansierade forskningsprojektet ”Urfolksrättigheter och naturvårdsskydd i Fennoskandinavien” (2010–2013) ansåg ämnet att det fanns behov att knyta till sig nödvändig kompetens från andra ämnen och lärosäten för att säkerställa hans möjligheter att tillgodogöra sig och lyckas med forskarutbildningen. Därför utsågs två biträdande handledare från Umeå universitet, Erland Mårald, professor i idéhistoria och Camilla Sandström, professor i Statsvetenskap. Dessutom har biträdande professor i rättsvetenskap vid LTU, Christina Allard, ingått i projektet som forskare och i projektledningen. Hon är speciellt inriktad på urfolksrätt och har på olika sätt kunnat bistå Andersson Hjulman.

För att belysa att ämnet verkligen tycker det är viktigt med adekvat handledarkompetens ges här även ett exempel från teknikhistoria, då verksamme doktoranden Bennerhag också har två externa biträdande handledare, dels Eva Hjærtner-Holdar, som är docent i arkeologi vid Uppsala universitet och föreståndare för Geoarkeologiskt laboratorium vid Statens Historiska Museer, dels Sara Hagström Yamamoto, som är fil. doktor i arkeologi och även enhetschef vid Norrbottens museum. Med många biträdande handledare är det viktigt med en tydlig

kommunikation inbördes mellan handledarna och gentemot doktoranden så att inga motstridiga uppgifter framkommer vid exempelvis genomgång och återkoppling av skriven text, såsom avhandlingsavsnitt eller artikel. En tydlig kommunikation säkerställs genom att huvudhandledare är ansvarig för att diskutera det avhandlade dokumentet med övriga handledare inför handledning med doktorand.

Historieämnets forskare har även anlitats som handledare av andra lärosäten. Således har exempelvis professor Elenius varit huvudhandledare för två licentiatuppsatser och en doktorsavhandling, samt även biträdande handledare för ytterligare en doktorsavhandling, alla vid Umeå universitet. Biträdande professor Jørgensen är i sin tur biträdande handledare för en doktorand i Science and Technology Studies vid Rensselaer Polytechnic Institute (USA) med planerad disputation i mars 2017. Vidare har hon varit biträdande handledare för en doktorand och en licentiatuppsats vid Umeå universitet respektive Sveriges lantbruksuniversitet, Umeå.

2.3 Aspekt: Forskarutbildningsmiljö

Historia ingår i en flervetenskaplig avdelning för samhällsvetenskap, tillsammans med nationalekonomi, rättsvetenskap och statsvetenskap. Avdelningens forskningsmiljö innefattar för närvarande sju fast anställda professorer (varav två i historia) och ett antal gäst- och adjungerade professorer, sju docenter/biträdande professorer (varav en i historia) och ytterligare nio fast anställda disputerade forskare (varav tre i historia), som alla huvudsakligen forskar om miljö-, naturresurs-, och energifrågor. För ämnets del sätts dessa områden i ett historiskt perspektiv och hur de påverkar och påverkas av mänsklig interaktion. Avdelningens forskargrupp är med god marginal tillräcklig för att säkerställa en god forskningsmiljö för våra doktorander i historia såväl som inom avdelningen i stort. Avdelningen för samhällsvetenskap har en tvärvetenskaplig seminarierie med inriktning mot hållbar utveckling där främst forskare från andra lärosäten presenterar forskningsresultat. Avdelningen har också återkommande arbetsgrupper som anordnar seminarier eller seminarierier inom specifika områden, för närvarande pågår en seminarierie om gruvfrågor där forskare från alla ämnen presenterat. Under nämnda seminarier är det framförallt seniora forskare som presenterar, ofta professorer, och doktoranderna i historia uppmanas att delta på ett antal av dessa seminarier, speciellt då de har viss bäring på doktorandens forskningsområde, i syfte att ta del av den generellt höga vetenskapliga nivån under dessa tillfällen. Både på avdelningsnivå och på institutionsnivå har doktoranderna dessutom egna ämnesövergripande doktorandseminarier där de någon gång per år presenterar delar av sin forskning för doktorandkollegor. Sistnämnda seminarierie är också poänggivande, max 4 hp för hela forskarutbildningen. Sammantaget bidrar avdelningens gemensamma forskningsmiljö och inte minst avdelningens och institutionens gemensamma seminarierier till att vidga forskarutbildningsmiljön för doktoranderna i historia såväl som i andra ämnen.

Form och kontinuitet för handledningstillfällena fastställs och uppdateras kontinuerligt i ISP:n. Utöver de kontinuerliga handledningstillfällena ges doktorander vid forskarutbildningsämnet historia möjlighet att lägga fram avhandlingsavsnitt/artiklar för diskussion vid ämnets interna seminarierie. Inför seminariet har en senior kollega vid det egna eller externt lärosäte, som inte får vara handledaren, studerat det aktuella avhandlingsavsnittet (monografi) eller artikeln

(sammanläggning) och skall fungera som diskutant. Vid seminariet får doktoranden möjlighet att med fler än handledarna diskutera det framlagda materialet utifrån de frågeställningar och problem som denne har behov att diskutera, samt sådana som diskutanten finner relevanta att diskutera. Detta vidgar doktorandernas forskarutbildningsmiljö utanför den direkta handledningssituationen, och ger dem tillfälle att träna på att presentera och argumentera för sin forskning samt på att ta emot kritik från andra än handledarna. Doktorand Andersson Hjulman lade fram textavsnitt på den interna seminarieserien vid fyra tillfällen.

Forskarutbildningsämnet historia strävar också mot ett ökat nationellt och internationellt utbyte för ämnets doktorander genom att uppmuntra till, uppmana och skapa möjligheter för doktoranderna att läsa enskilda kurser eller studera en termin vid annat lärosäte. Detta genom att ämnet ger ekonomiska förutsättningar men även genom att handledare undersöker lämpliga möjligheter till externa utbyten, såsom kurser, och erbjuder doktoranden att läsa dessa. Ämnet anser att det generellt är mycket utvecklande och främjande för doktorandens forskarutbildning att knyta kontakter med doktorander och seniora forskare vid andra lärosäten, och därigenom ta del av och utbyta kunskaper och erfarenheter. Tidigare doktoranden Andersson Hjulman läste exempelvis tre kurser vid LTU och sju externa kurser, sex vid Umeå universitet och en vid KTH, Stockholm. Att uppmuntra till, uppmana och skapa möjligheter för doktoranderna att vistas vid och inte minst läsa kurser vid andra lärosäten är en central strategi för oss att ytterligare utöka de möjligheter vi har att erbjuda doktoranderna kurser tillsammans med andra doktorander i historia.

En viktig del i forskarutbildningen i historia är också att ge doktoranden möjlighet att delta i nationella- och internationella konferenser, seminarieserier och workshops. Vid dessa tillfällen kan doktoranden presentera avhandlingstext och ges möjlighet att diskutera aktuella forskningsfrågor med andra än handledarna och de närmaste kollegorna på ämnet. Alla doktorander uppmuntras och erbjuds möjlighet att åka på minst en internationell eller nationell konferens per år. Antal och frekvens beslutas av handledare i samråd med doktoranden. Ekonomiska möjligheter för detta garanteras av ämnet gemensamt om det inte skulle finnas avsatta projektmedel till denna verksamhet. Den tidigare doktoranden i historia, Anderson Hjulman presenterade avhandlingstext vid Institutionen för idé- och samhällsstudier, Umeå universitet, vid två tillfällen. Härutöver presenterade han avhandlingstext vid två internationella workshops vid Umeå universitet, 2011 och 2012, och vid den internationella konferensen *Sami Customary Rights in Modern Landscapes* 2013. Den senare ledde till antologin *Indigenous Rights in Modern Landscapes* (Routledge 2017) där doktoranden således fick möjlighet att publicera sig internationellt. Samtliga doktorander i historia (och tidigare teknikhistoria) har presenterat delar av avhandlingstexten (utöver vid den interna seminarieserien) såväl vid Umeå universitet som vid KTH, samt har kontinuerligt deltagit vid nationella och internationella konferenser. Detta har varit en central strategi för historieämnet att utvidga miljön för doktorandernas del. Någon av handledarna åker alltid med doktoranden på hennes/hans första konferenser i syfte att vara ett generellt stöd och dela med sig av sitt egna nätverk (presentera doktoranden för relevanta egna kontakter). Således arrangerade professor Elenius de internationella workshopparna 2011 och 2012 samt den internationella konferensen *Sami Customary Rights in Modern Landscapes* 2013 med deltagare från Australien, Kanada, USA,

Kina och de nordiska länderna i vilka Andersson Hjulman deltog, samt kommer Bennerhags biträdande handledare, Hjærtner-Holder, följa med på den internationella konferensen "Iron in Archaeology – Bloomery Smelters and Blacksmiths in Europe and Beyond" i Prag, våren 2017, och hennes huvudhandledare, professor Söderholm, följa med på den nationella konferensen Teknik och vetenskapshistoriska dagar i Norrköping, hösten 2017 under förutsättning att Bennerhags abstracts antas.

Under doktorandtiden anordnas dels ett mittseminarium, dels ett slutseminarium. Vid båda dessa seminarier utses en extern bedömare med expertis inom det specifika ämnesområdet som bjuds in för att läsa, bedöma och diskutera avhandlingen, oavsett om det är fråga om en monografi eller sammanläggningsavhandling. Målet är att avhandlingstexten ska hålla hög vetenskaplig nivå och att artiklar ska vara av sådan kvalitet att de ska kunna publiceras i internationella vetenskapliga tidskrifter. Vid tidpunkten för disputation skall minst hälften av artiklarna i en sammanläggningsavhandling vara publicerade och övriga ha tillräckligt hög nivå för att kunna sändas in till tidskrift samt att kapitlen i en monografi håller motsvarande kvalitet. I samband med slutseminariet får doktoranden erfara om det är något i avhandlingen som denne bör bearbeta, förändra eller utveckla i sitt avhandlingsmanus. Detta sker i efterkommande, efter genomfört slutseminarium, samtal mellan extern bedömare, handledare och doktorand. Syftet med slutseminariet är både att doktoranden skall erbjudas tillfälle att "träna" inför disputationstillfället, men framförallt handlar det om att avhandlingsmanuset skall bedömas av extern aktör med expertis inom det specifika ämnesområdet. Slutseminariet planeras in med åtanke att det skall finnas tid kvar för doktoranden att, under tillsyn av handledare, hinna åtgärda vad som överenskommit innan disputation.

Den vanligaste försörjningstypen för forskarstuderande vid Luleå tekniska universitet är anställning som doktorand. Samtliga doktorander i historia har varit anställda som doktorander och således funnits på orten. Försörjning via utbildningsbidrag har aldrig tillämpats vid LTU. Institutionerna tilldelas också volymanslag för anställda doktorander via det interna resursfördelningssystemet, dock ej full finansiering. Vad gäller huvudhandledarna skall dessa ha en tillsvidareanställning vid LTU medan biträdande handledare kan vara verksamma vid andra nationella- eller internationella lärosäten. Av de med handledarkompetens i ämnesgruppen har samtliga utom en tillsvidareanställning om 100 % vid LTU och är lokaliserade vid campus Luleå. Att ge doktorander en huvudhandledare som är tillsvidareanställd ger kontinuitet och stabilitet. Dessutom skapar det goda möjligheter till kontinuerlig handledning. Elenius arbetade vid universiteten i Luleå och Umeå då han var huvudhandledare för Andersson Hjulman och hade handledningssamtal både i Luleå och i Umeå. När handledningen genomfördes i Umeå var i regel en eller båda biträdande handledarna i Umeå med.

Att ha goda språkkunskaper är en förutsättning för att kunna tillgodogöra sig en forskarutbildning. Uppställda språkkrav för forskarutbildning i historia är att det krävs mycket goda kunskaper i muntlig och skriftlig kommunikation på svenska och engelska. Alla med handledarkompetens vid ämnet är både svensk- och engelskspråkiga, varav biträdande professor Dolly Jørgensen härstammar från Texas, USA. Lektor Roine Viklund har en Fil. Mag. i engelska och har vid fyra tillfällen varit gästföreläsare vid University of KwaZulu Natal, i Durban Sydafrika

och en gång vid Johnson & Wales University i Providence, USA. Professor Kristina Söderholm har, både som doktorand och forskare, under längre perioder vistats i engelskspråkiga miljöer, såsom en termin vid MIT, Boston, USA, och två månader vid Curtin University, Perth, Australien. Söderholm har även mycket goda kunskaper i tyska efter att som student och doktorand i totalt två år verkat i tysktalande miljöer, såsom vid Universität Konstanz, Tyskland. Jørgensen och Viklund såväl som Grønberg har vidare starka familjära band till Norge och behärskar norska i både tal och skrift. Elenius har goda kunskaper i engelska och norska efter långvarigt internationellt samarbete, samt kompetens i tyska och finska. Persson har kompetens i meänkieli och finska.

3. Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

3.1 Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen - kunskap och förståelse

Forskarutbildningen i historia vid LTU skiljer sig inte nämnvärt från övriga lärosäten vad gäller upplägg av kurser eller strukturen på doktorsavhandlingen, även om specifika kurser kan variera något utifrån aktuellt forskningsområde. Ämnet följer utvecklingen av forskarutbildningar vid andra lärosäten och tar del av exempelvis avhandlingar och seminarieverksamhet med akt och mening att den egna forskarutbildningen ska hålla högsta kvalitet.

Examensmålen om brett kunnande och systematisk förståelse av forskningsområdet och allmän förtrogenhet med vetenskaplig metodik examineras i stor utsträckning genom kravet om att alla doktorander i historia vid LTU ska läsa kurser i vetenskapsteori, vetenskapliga metoder, vetenskapligt skrivande och publicering samt teknik- och/eller miljöhistoria. För att säkerställa att våra doktorander får en bred exponering för historieämnet under forskarutbildningen ges doktoranderna även möjlighet att läsa kurser vid andra lärosäten, både nationellt som internationellt. Detta innebär vidare att doktoranden även ges möjlighet att knyta ämneskontakter utanför LTU.

Examensmålen om djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet och förtrogenhet med det specifika forskningsområdets metoder examineras dels genom specialiseringskurser med inriktning mot avhandlingsområdet, dels genom avhandlingsdelen om 150 - 180 hp. Vad gäller specialiseringskurserna väljs de ofta specifikt därför att doktorand och handledare gemensamt identifierat att doktoranden behöver gå en viss kurs för att få den fördjupning som krävs för det fortsatta avhandlingsarbetet. Vad gäller avhandlingsarbetet förväntas en doktorand skriva antingen en monografi eller en sammanläggningsavhandling, med fyra till fem uppsatser, som håller tillräckligt hög vetenskaplig klass för att kunna publiceras i vetenskapliga tidskrifter, vilket inte är möjligt utan att doktoranden under sin doktorandtid tillägnat sig specialistkunskap och metodologisk förtrogenhet.

Progressionen i utbildningen säkerställs genom examination av kurser, doktorandens aktiva deltagande i forskningsseminarium där egen och andras forskning avhandlas, samt genom handledares bedömning av inlämnade texter såsom avhandlingsavsnitt eller artiklar. Kontinuerlig handledning fungerar som lärmoment där doktoranden får ta del av handledargruppens kompetens, ofta genom deras bedömning av doktorandens skriftliga och muntliga framställningar. Vid dessa handledningstillfällen får doktoranden kunskap om förbättringsmöjligheter och de krav som ställs vid seminarium och på skriven text.

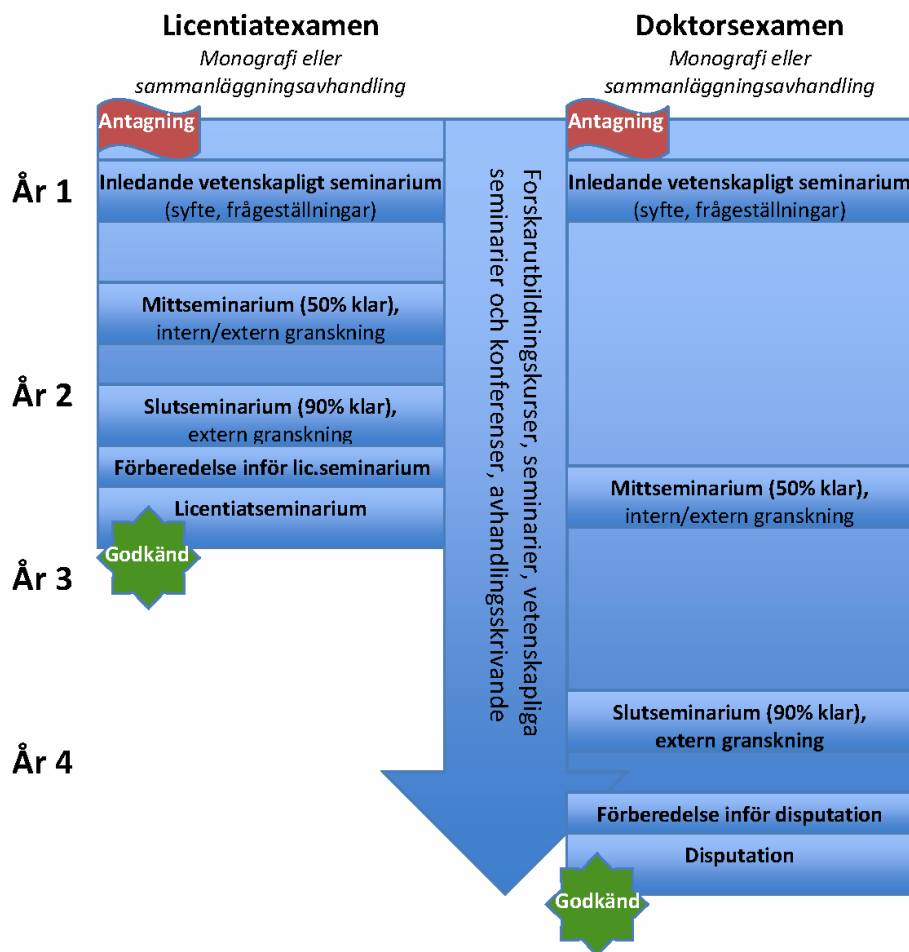
För att säkerställa att vår forskarutbildning är av hög kvalitet och våra doktorander får en bred exponering av historieämnet uppmuntras de, och erbjuds ekonomisk möjlighet, att läsa kurser vid andra lärosäten. Detta är viktigt, inte bara ur kvalitetssynpunkt, utan även för att ge doktoranden möjlighet att knyta kontakter med doktorander och forskare vid andra lärosäten. Doktorand Andersson Hjulman läste exempelvis sex kurser vid Umeå universitet och en vid KTH. Ämnet förutsätter att våra doktorander klarar de externa kurserna i samma utsträckning som de övriga lärosätenas doktorander, vilket i sig kan anses vara ett kvalitetsmått. Alla

kursmoment ska dessutom examineras enligt de lärandemål som upprättats i aktuell kursplan. Detta för att ytterligare säkerställa att doktorander har erhållit fullgoda bredd- och djupkunskaper för sitt ämnesområde utifrån de aktuella kurserna. Att säkerställa att alla forskarutbildningskurser i ämnet har en uppdaterad och av ämnesansvarig och examinator fastställd kursplan är även ett utvecklingsområde för forskarutbildningsämnet historia, sedan inrättandet i september 2016, då detta inte varit fallet fram till dess. I detta arbete kommer expertis och kunskap att hämtas från bland annat institutionens forskningsutbildningsledare. Arbetet med kursplaner kommer att pågå kontinuerligt vid upprättande av kurser efter att nya doktorander anställts vid ämnet.

Förutsättningarna för bredd, kvalitet och progression i forskarutbildningen, samt för att doktoranderna skall kunna slutföra utbildningen inom planerad tid, stärks också av doktorandernas ISP. Detta dokument utformas och uppdateras minst en gång per år genom hela forskarstudietiden av handledare och doktorand enligt fastställd mall, och fastställs därefter av prefekt. I planen ska bland annat framgå vilka aktiviteter som doktoranden ska genomföra för att nå examensmålen för forskarexamen samt handledarnas insats för att bidra till måluppfyllelsen. Fördelningen mellan kurser och vetenskapligt arbete specificeras i ISP:n utifrån ram fastställd i ämnets allmänna studieplan (ASP).

Om det skulle visa sig att doktorand inte skulle uppfylla examens- och/eller kursspecifika lärandemål i forskarutbildningen så identifieras detta i samtal med handledare och ska därefter dokumenteras i ISP tillsammans med föreslagna åtgärder. Åtgärder varierar givetvis utifrån orsakerna till att doktoranden inte uppfyller mål, men skulle kunna vara extra kurs, inläsning av litteratur, ny tid för inlämnande av text samt aktivt deltagande eller presentation vid seminarium. Uppföljning av fastställda åtgärder görs av handledare för att säkerställa dess genomförande. Vid upprepade brister så ska frågan diskuteras med ämnesansvarig och i förekommande fall även avdelningschef.

Efter att doktoranden haft inledande vetenskapligt seminarium, mittseminarium och slutseminarium och åtgärdat de med handledarna och externa bedömare överenskomna åtgärderna, diskuterar handledarna tillsammans med doktoranden lämpligt datum för disputation, se vidare figur 1. Doktorandens väg till examen. Här efter ansöker doktorand som önskar disputera om tillstånd för detta hos ansvarig prefekt. Huvudhandledaren föreslår prefekten dels tid och plats för disputation, samt förslag till opponent, ledamöter i betygsnämnd inklusive en ersättare samt ordförande vid disputationen. I betygsnämnden skall det ingå representanter för båda könen, föreslagna skall ha minst docent/biträdande professorskompetens och eventuellt jäv ska ha beaktats. Ordförande i fakultetsnämnd utser opponent, ledamöter i betygsnämnd och ordförande. Valet av ledamöter i betygsnämnd är baserat på specifika meriter för avhandlingsämnet och deras Curriculum vitae inklusive publikationslistor. Gemensam publicering mellan handledare/doktorand och föreslagen opponent eller ledamot i betygsnämnd tillåts inte inom den senaste femårsperioden. Av betygsnämnd inklusive ersättare får max en komma från LTU. När det gäller licentiatseminarium beslutar prefekten om tid, plats och organisation.

Figur 1. Doktorandens väg till examen

En disputation i historia vid LTU följer samma rutiner som för andra ämnen vid avdelningen och för andra historiedisputationer vid landets övriga lärosäten. Den av dekanen utsedda ordförande vid disputationen är vanligtvis den ämnesansvarige. Den utsedda opponenter ska vara en framstående forskare med kompetensnivån lägst docent och ej verksam vid LTU. Opponenten är den som leder diskussionen med doktoranden, med frågor och funderingar kring texten. Betygsnämnden har tre ledamöter samt en ersättare och enligt LTUs riktlinjer bör ingen av dessa komma från det egna lärosätet utan bestå av forskare i historia eller annat ämne om kompetensen är relevant för avhandlingsämnet. I undantagsfall kan det hända att någon från betygsnämnden kommer från det egna lärosätet, ofta ersättaren, men då från annat forskarutbildningsämne. Betygsnämndsdiskussionerna efter disputation ger en värdefull möjlighet att få återkoppling om avhandlingens kvalitet från övriga lärosäten. Någon gång dagarna närmast efter disputation samlas sedan de kollegor vid ämnet som deltog på betygsnämndsdiskussionen, på initiering av ordföranden (i regel ämnesansvarig), och diskuterar vad som framkom beträffande avhandlingens kvalitet och vilka kvalitetsutvecklande åtgärder som kan vara aktuella för framtida doktorander.

Sammanfattningsvis kan konstateras att måluppfyllelse av kunskapsformen – *kunskap och förståelse* säkerställs i enlighet med ISP genom progression av lärandeaktiviteter och examination.

Doktorandens progression inom forskarutbildningen i historia vid LTU sker i flera moment och steg. För det första genom aktivt deltagande och godkänd examination vid forskarutbildningskurser vilka ger en nödvändig vetenskaplig och metodmässig kunskapsbas inför övriga moment. För det andra genom aktivt deltagande och presentation vid konferenser och seminarier. För det tredje genom att skriva och publicera vetenskaplig text. Presentationer av text görs inledningsvis i nära samarbete/tillsammans med handledare vid ämnets och avdelningens egna seminarium. Efterhand fordras att självständigheten ökar och doktoranden förutsätts presentera vid nationella och internationella konferenser. Liknande progression mot ökad självständighet gäller för processen vid författande av vetenskaplig text. Sammantaget visar värderingen att det finns systematik vid forskarutbildningsämnet historia kring doktorandens måluppfyllnad, vad gäller *kunskap och förståelse*.

3.2 Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen - färdighet och förmåga

Forskarutbildningen i historia vid LTU syftar, förutom att ge fördjupad kännedom om det aktuella forskningsområdet, även till att ge förtrogenhet med vetenskapliga teorier och metoder inom ämnet historia. Dessutom ska utbildningen utveckla doktorandens kritiska, analytiska och metodiska förmåga samt förmågan att kommunicera egna forskningsresultat muntligt och skriftligt i nationella och internationella sammanhang. Dessa färdigheter och förmågor tränas av doktoranden under hela forskarutbildningen genom olika verksamheter såsom forskarutbildningskurser, författandet av vetenskapliga texter och aktivt deltagande vid forskarseminariet. Att vi når uppställda examensmål säkerställs huvudsakligen genom avhandlingen, men inslag med anknytning till examensmål kan även ingå i de olika kurserna.

Det är viktigt att doktoranden ges en bred hantverksmässig bas att stå på inför sina fördjupade ämnesstudier och arbetet med att samla källmaterial för att därefter klassificera, och analysera materialet inför det vetenskapliga skrivandet. Vid ämnet anser vi sålunda att alla doktorander ska läsa breda kurser inom exempelvis vetenskapsteori, vetenskapliga metoder och vetenskapligt skrivande/publicering. Kurser inom dessa områden ges centralt av LTU och vänder sig till alla forskarstuderande. Dessa kurser kombineras med mer ämnesspecifika kurser/kursmoment där doktoranden får möjlighet att lära sig mer om applicerbara teorier och användbara metoder med bäring i sin egen forskning.

Doktoranden måste redan i början av sin forskarutbildning utforma en forskningsplan och formulera syfte och forskningsfrågor till sitt avhandlingsarbete, oavsett om det är en monografi eller sammanläggningsavhandling eller om doktorandarbetet ingår i ett större projekt eller bedrivs självständigt. Det är viktigt att doktoranden kan planera och bedriva adekvat forskning. Vi anser att det är bra om detta moment inte dröjer för länge och det är viktigt att doktoranden ges stöd av handledare i detta kritiska skede och inte lämnas utan styrning och hjälp. Vi säkerställer detta genom ett aktivt stöd och tidsgränser. Genom att formulera en forskningsplan för ett minst fyraårigt projekt visar doktoranden på förståelse för samband mellan, och konsekvenser av valt teoretiskt perspektiv, valda metoder, relation till forskningsfältet, samt tidsplan. Denna forskningsplan följs därefter kontinuerligt upp och diskuteras under handledning. Efter att forskningsplanen kommunicerats mellan doktorand och handledare så ska den presenteras vid ett

vetenskapligt seminarium för övriga ämnesgruppen och andra intresserade, såsom doktorander från andra ämnen vid avdelningen. Vid detta seminarium får doktoranden möjlighet att presentera syfte, frågeställningar, metod- och teorival, källmaterial och tidplan för forskningsprojektet. Detta är ett bra tillfälle för doktoranden att motivera sina val och diskutera forskningsfrågor med andra seniora forskare, utöver sina handledare, såväl som med doktorandkollegor. Handledaren har en viktig stödjande funktion vid detta första seminarium och ska hjälpa doktoranden under diskussionen med kollegor.

Det är viktigt att doktoranden är i en kontinuerligt skrivande process under tiden som denne samlar in källmaterial för analys och syntetisering. Genom att handledare i samråd med doktorand formulerar tydliga tidsgränser för när avhandlingstext ska lämnas in får handledare en bra överblick över arbetets gång och texternas kvalitet. Vid handledning i samband med textinlämning kan sålunda handledaren kritiskt granska doktorandens val av och praktiskt användande av relevanta forsknings- och analysmetoder. I samband med detta övas doktoranden i att diskutera sina texter och ta emot kritisk granskning av det egna arbetet, vilket efterhand kommer leda till en större säkerhet och självständighet i skrivprocessen.

Att vi når examensmålet om att doktoranden såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet ska kunna presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och med samhället i övrigt säkerställs genom flera inslag i forskarutbildningen. Doktoranden ska presentera sina uppsatser på nationella och internationella vetenskapliga konferenser och på interna seminarier. Vid forskarutbildningen i Historia vid LTU läggs därför stor vikt vid doktorandens möjlighet att aktivt delta vid forskningsseminarier och där diskutera, problematisera och kritiskt granska andras forskning genom att ge självständiga och välmotiverade synpunkter samt presentera egen forskning. Att kontinuerligt presentera sin egen forskning vid nationella och internationella konferenser är dessutom ett krav i utbildningen. Som seminariedeltagare förutsätts doktorandens aktivitetsgrad och progression vid seminariet succesivt öka över tid, från att i början på forskarutbildningen endast ge allmänna synpunkter på det presenterade materialet förväntas doktoranden kunna ge framåtsyftande och väl motiverad kritik i slutet av utbildningen. Återkoppling från handledare efter seminarium garanterar att doktoranden får kontinuerlig uppföljning av sina insatser och därigenom kännedom om de egna utvecklingsmöjligheterna inför nästa seminarium. Progression säkerställs genom att allt högre krav ställs efterhand på aktivt deltagande och doktorandens prestationer vid seminarium. Doktoranden förutsätts under det sista året på sin utbildning vara mogen och självständig nog att själv kunna fungera som diskutant/opponent på en annan doktorands seminarium.

Doktorand ges också möjlighet att delta i en nationell eller internationell konferens per år för att inför en vidare publik presentera sin forskning. Den första konferensen ska ske på inrådan från och tillsammans med handledare som där kan introducera doktoranden till kollegor vid andra lärosäten och vara ett stöd på plats. Efterhand som doktoranden utvecklar sina förmågor och blir mer självständig förutsätts att doktoranden själv orienterar sig om vilka konferenser som är passande och efter konsultation med handledare skickar in eget abstrakt. Genom att delta på nationella och internationella konferenser prövas doktoranden ytterligare och tvingas

argumentera för sina forskningsval inför forskarsamhället. Finansiellt stöd för deltagande i nationella och internationella konferenser garanteras av ämnet, även om finansiering i första hand ska ske genom projektmedel. Doktorand ska få adekvat hjälp av handledare att få vetenskap om tillgängliga bidragsgivare och att skriva ansökningar för detta ändamål.

I det fall doktoranden inte uppfyller lärandemålen eller ligger efter tidsmässigt ska detta identifieras i samtal med handledare, dokumenteras i ISP och åtgärder sätts in och följas upp. Exempel på åtgärder är extra seminarietillfällen där doktoranden får motivera och argumentera för den vetenskapliga metoden eller en extra kurs i vetenskaplig analys/metodik.

Sammanfattningsvis kan konstateras att måluppfyllelse av kunskapsformen – *färdigheter och förmåga* säkerställs i enlighet med ISP genom progression av lärandeaktiviteter och examinationsformer. Det finns en beredskap inom ämnet för att ge doktorander möjlighet att diskutera och argumentera för sina forskningsval vid seminarier och konferenser. Genom kontinuerlig uppföljning av ISP och handledning med tydliga tidsramar säkerställs att doktorandens arbete genomförs på avsatt tid. Sammantaget visar värderingen att det finns systematik vid forskarutbildningsämnet historia kring doktorandens måluppfyllnad, vad gäller *färdighet och förmåga*.

3.3 Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen - värderingsförmåga och förhållningssätt

Vid forskarutbildningen i historia vid LTU läggs vikt på att doktoranden ska uppvisa förmåga att reflektera över sin egen forskning genom att identifiera och göra forskningsetiska bedömningar och reflektera över och argumentera för de forskningsetiska principer som doktoranden valt att utgå ifrån i sitt arbete. Kunskap om forskningsetiska principer inom forskning generellt och i synnerhet inom historia ges doktoranden genom doktorandkurser där forskningsetik och problematisering av forskningsetiska frågor ingår och examineras. Det kan vara moment i vetenskapsteori- och metodkurser, men framförallt inom specifika ämneskurser där etiska övervägande diskuteras, exempelvis gällande forskning om minoritetsgrupper vilket varit aktuellt i doktoranden Andersson Hjulmans utbildning. Handledare Elenius är exempelvis utomordentligt kompetent och insatt i etiska bedömningar gällande forskning kring minoriteter efter många års forskning inom området. Elenius har även varit ersättare i Regionala etikprövningsnämnden vid Umeå universitet under perioden 2007 – 2013.

Frågor om forskningsetiska principer och egen vetenskaplig redlighet är något som även diskuteras vid forskningsseminarier. Att i en seminariegrupp diskutera etiska val och argumentera för och emot ställningstaganden och de etiska konsekvenser dessa val består av är en nyttig erfarenhet för doktorander såväl som för seniora forskare. På detta sätt tydliggörs doktorandens integritet och förhållningssätt till etiska dilemman som forskare kan ställas inför i sitt arbete med källmaterial och informanter. Doktoranden får genom dessa diskussioner, i samtal med andra, möjlighet att värdera information och applicera sina kunskaper i sitt eget avhandlingsarbete. I de fall doktorands forskning kommer att, eller misstänks komma att behandla material som hamnar under lagen om etikprövning kommer en ansökan till etikprövningsnämnden att skickas in.

Men det är inte endast forskningsetiska bedömningar som är nödvändiga utan doktoranden måste dessutom nå insikt i sin egen roll som forskare och forskningens möjligheter och begränsningar. Även här kan grundläggande kunskaper nås genom aktivt deltagande och godkänd examination i forskarutbildningskurser, exempelvis vetenskaplig metod där moment om källkritik och vetenskaplig redlighet ingår. Internaliserad kunskap i frågan förvärvas dock efterhand, framförallt genom seminarieverksamhet och handledning där doktoranden har möjlighet att presentera egna forskningsresultat och argumentera för vald metod och diskutera vilka möjligheter och begränsningar som kan finnas med denna. På detta sätt uppvisar doktoranden intellektuell självständighet och tvingas reflektera över vetenskapens roll i samhället och vad som är forskarens roll och ansvar. Målet är att doktorandens progression rörande sin egen funktion som forskare innebär att denne ska kunna göra balanserade värderingar mellan forskningens förväntade nytta och eventuella risker.

Det nationella kvalitetsmålet gällande publikationer påverkar även ämnet historia att gå från monografiavhandlingar till sammanläggningsavhandlingar bestående av peer-reviewade vetenskapliga artiklar. Det är inte fastslaget i ASP men vanligtvis består en sammanläggningsavhandling av en ramberättelse, kappa, och fyra till fem artiklar, varav minst två ska vara publicerade och resterande i publicerbart skick och inskickade till erkända vetenskapliga tidskrifter. Det kontinuerliga artikelskrivandet gör att granskningskommentarer inkommer från ett internationellt fält, som också utmanar och utvecklar självständighet och vetenskaplig redlighet. Dessa frågor diskuteras givetvis också under handledning då texter behandlas men doktorand som skriver monografiavhandling går ofta miste om den internationella bedömning som artikelskrivande ger.

Det är viktigt att följa upp ISP kontinuerligt, minst en gång per år, för att garantera att kurser och avhandlingsarbetet genomförs enligt vad som avtalats mellan handledare och doktorand för att doktoranden ska kunna disputeras inom avsatt tid. Under handledning diskuterar handledare och doktorand sista leveransdag för olika textavsnitt som därefter ska diskuteras under handledning eller också vid ett forskningsseminarium. Under dessa tillfällen får doktoranden möjlighet att visa sin självständighet och förmåga till reflexion över forskningsmetodik samt de etiska överväganden som gjorts. Om det visar sig att doktoranden inte utvecklar sin värderingsförmåga och eventuellt brister i sina etiska överväganden är det viktigt att detta påtalas av i första hand handledare. I det fall att doktoranden inte uppfyller lärandemålen identifieras detta i samtal med handledare, dokumenteras i ISP och åtgärder följs upp. Exempel på åtgärder är fler och mer självständiga artiklar eller att vid seminarietillfällen argumentera för olika etiska aspekter.

Sammanfattningsvis kan konstateras att måluppfyllelse av kunskapsformen – *värderingsförmåga och förhållningssätt* säkerställs i enlighet med ISP genom progression av lärandeaktiviteter och examination. Vid ämnet läggs stor vikt vid att doktorand utvecklas till en självständig och redlig forskare. För att nå dit diskuteras frågor om etiska övervägande och dess konsekvenser. Sammantaget ger värderingen att det vid forskarutbildningsämnet historia finns systematik kring doktorandens måluppfyllnad, vad gäller *värderingsförmåga och förhållningssätt*.

3.4 Arbetslivets perspektiv

Utförningen och innehållet i forskarutbildningen i historia vid LTU är upplagd för att garantera att doktoranderna utvecklar kunskaper och färdigheter som efterfrågas i ett framtida yrkesliv, framförallt inom akademien men även som inom utbildnings- och kultursektorn, vid museer, inom media, vid myndigheter samt inom privat och offentlig förvaltning. LTU Career Center kan hjälpa doktorander inför arbetsmarknadens krav genom att vägledning i frågor rörande anställningsintervjuer, att skriva CV och personliga brev eller karriärplanering. Career Center anordnar dessutom workshops, matchmaking, karriärdagar och andra former av nätverkande aktiviteter för att lotsa våra doktorander till en bredare arbetsmarknad. Forskarutbildningen kvalitetsgranskas dessutom återkommande av fakultetsnämnden där det alltid finns externa ledamöter som säkrar arbetslivsperspektivet.

Forskarutbildning i historia innebär inte bara att doktoranden blir expert inom sitt forskningsområde utan också att lära sig andra färdigheter och förmågor. Doktoranden får exempelvis lära sig att tänka kritiskt och reflekterande, uttrycka sig väl i både tal och skrift på svenska och engelska samt arbetsplanering. Doktoranden ska efter genomförd forskarutbildning sålunda kunna arbeta självständigt och tillsammans med andra med forskning, kunskapsförmedling, utveckling och utredningsarbete på vetenskaplig grund. Detta säkras genom examinationer av kurser och avhandling. Dessa kunskaper och färdigheter gör sammantaget att doktoranden främst förbereds för ett yrkesliv som forskare inom akademi, alternativt vid annan myndighet, offentlig förvaltning eller inom näringslivet. Forskarutbildning i historia kan även utgöra en god bakgrund till att arbeta inom utbildningssektorn, vid museum eller arkiv. Exempelvis har doktorand Andersson Hjulman inlett arkivariestudier vid Uppsala universitet HT 2016.

Då all den forskning som bedrivs vid ämnet är externt finansierad, och en stor del av detta utgörs av medel från myndigheter eller näringsliv, kommer det att innebära att doktorandprojekt får en tillämpad prägel och doktoranden ges erfarenhet att forska om relevanta och efterfrågade samhällsfrågor. Forskningsresultat kommer sålunda att presenteras både inom akademi såväl som till olika externa forskningsfinansiärer. Detta innebär att doktorander får erfarenhet av att diskutera forskningsresultat även utanför akademien.

Vi har ingen formell alumnverksamhet då det för närvarande endast finns en nydisputerad doktorand knuten till ämnet historia och denne sedan hösten 2016 studerar arkivarietutbildning i Uppsala. De fyra disputerade alumnerna från forskarutbildningsämnet teknikhistoria återfinns, eller har funnits, alla vid forskarutbildningsämnet historia där de numera är anställda som professor (Söderholm), lektor (Viklund) och forskare (Persson) eller varit anställd fram till pensionering (professor Hansson). I och med detta så finns det alumner som kan fungera som handledare, delta i forskarutbildningskurser och delta vid seminarium där doktorander presenterar forskning. Förhoppningen är att kunna knyta den nuvarande och framtida alumner till ämnet genom att exempelvis engagera dessa som diskutanter vid doktorandseminarier för att

granska och diskutera framlagd forskning eller kunna arbeta tillsammans i framtida forskningsprojekt.

LTU genomför vart tredje år enkätundersökningar riktade till alumner som disputerat vid universitetet. I dessa undersökningar ingår universitetets samtliga forskarutbildningsämnen och den är således inte specifikt riktad mot historia. Resultaten av dessa undersökningar ligger därefter till grund för förbättringsåtgärder. Exempel på åtgärder är reviderad ISP mall, reviderade riktlinjer för byte av handledare och utvecklande av nya forskarutbildningskurser. Detta har påverkat utvecklingen av forskarutbildningen i historia på ett positivt sätt då reviderad ISP och belysning av detta dokument kommer att användas för att förbättra den egna utbildningen. Dels genom att ha kontinuerliga samtal mellan ämnesansvarig och handledare om tillståndet och progressionen för ämnets doktorander.

Graden av doktorands institutionstjänstgöring styrs till stor del av det aktuella behovet av undervisande personal i våra grundutbildningar och/eller vilka administrativa behov som finns vid ämnet. Vi strävar emellertid efter att alla doktorander ska ha 20 % institutionstjänstgöring, framförallt genom undervisning i kurser på grundnivå. Vi vet att erfarenhet från institutionstjänstgöring är viktiga meriter för doktoranden i sin fortsatta karriär inom eller utom akademien. För att exempelvis komma ifråga för en anställning som biträdande lektor eller lektor ska den sökande bedömas utifrån både pedagogisk- och vetenskaplig skicklighet.

Alla doktorander vid ämnet ges även möjlighet till att läsa interna LTU-kurser i högskolepedagogik, och eventuellt även handledning, för att därigenom förbättra sin anställningsbarhet. Doktorander ges även möjlighet att delta i kurser i vetenskapligt skrivande och publicerande samt aktivt delta i projektansökningar tillsammans med seniora forskare. På detta sätt ges doktoranden inblick och erfarenhet i den för forskare viktiga verksamheten.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att arbetslivets perspektiv återfinns och tas tillvara inom forskarutbildningsämnet historia. Detta görs genom att handledare och ämnesansvarig ger doktoranden möjlighet till institutionstjänstgöring, framförallt inom undervisning, för att därför underlätta framtida anställningar inom akademien, vilket är ämnets största avnämare. Det görs också genom att ge doktoranderna möjlighet gå kurser som ökar deras anställningsbarhet och erfarenhet inom den vetenskapliga professionen.

3.5 Doktorandens perspektiv

Alla doktorander inom forskarutbildningsämnet historia vid LTU ska vara fullt finansierade och vara anställda med doktorandtjänst. Vi ser våra doktorander som viktiga medarbetare som ges information och deltar i beslutsfattande vid ämnesmöten i likhet med annan personal. Vid våra ämnesmöten, ungefär var tredje vecka, diskuteras och beslutas det i grundutbildnings-, forsknings- och övriga frågor som är aktuella vid ämnet. Doktorander tar förutom ämnesmöten även del i avdelnings- och institutionsmöten. Dessa möten har mer karaktären av informationsmöten.

Alla doktorander har under hela sin forskarutbildning tillgång till dator, mobiltelefon och kontorsplats, samt adekvat utrustning och medel som krävs för att genomföra de forskarstudier som respektive doktorand ämnar genomföra. Att doktoranderna har en god fysisk arbetsmiljö säkerställs genom att de erbjuds ergonomisk genomgång av arbetsplatsens utrustning. Om genomgången visar att utrustning, exempelvis stol, bord, ergonomiskt tangentbord mm behöver köpas in eller bytas ut görs detta. I de fall där doktorander blir fysiskt överbelastade av skärmarbete, köps exempelvis dikteringsprogram in, allt för att underlätta doktorandens arbete. Det kan också ges möjlighet att gå ner i tid under en period.

Doktorander i historia har sina kontor i samma korridor som övrig personal, så arbetet med den fysiska arbetsmiljön sammanfaller helt med arbetet med den fysiska arbetsmiljön för övrig personal. I och med att gruppen informellt fikar tillsammans varje dag och ofta även äter lunch tillsammans kan vi i regel relativt snabbt identifiera om doktorander vantrivs och har möjlighet att ta tag i sådana situationer innan det gått alltför långt. Om doktorand själv väljer att ställa sig utanför gruppen så finns det alltid andra konstellationer att umgås med då institutionen är stor med över 200 medarbetare. Doktoranden kan välja att umgås med andra doktorander från andra ämnen. Det viktiga är dock att handledare och ämnesansvarig hanterar detta och säkerställer att doktorand inte känner sig utanför utan alltid har möjlighet att finna samvaro med någon på arbetsplatsen.

Doktorander tar aktiv del i att utveckla utbildning och läroprocesser bland annat genom att göra kursvärderingar. Vid LTU används ett universitetsövergripande kursvärderingsverktyg, EvaSys. Kursvärderingarna sammanställs centralt av LTU och resultaten ligger sedan till grund för fortsatt utveckling av kurserna, med utgångspunkt i doktorandernas synpunkter och eventuella förslag. Utvärderingarna publiceras på webbsidan "Mitt LTU" och eventuella förbättringsåtgärder anges. Doktorandernas åsikter tas även tillvara i de regelbundna handledningssamtal som doktoranden har med sina handledare. När doktorand och handledare tillsammans planerar doktorandernas aktiviteter utgår de från doktorandens perspektiv. Doktoranders synpunkter på utbildningen samlas kontinuerligt in, sammanställs och redovisas, bland annat genom kursvärderingar. Resultaten ligger sedan till grund för fortsatt utveckling av forskarutbildningen. Detta ger en bra återkoppling till relevanta intressenter, i detta fall handledare, ämnesansvarig, avdelningschef, utbildningsledare forskning (ULF) och prefekt.

Doktorandrepresentanter ska återfinnas på alla beslutsnivåer vid LTU. Det finns sålunda doktorandrepresentanter i universitetsstyrelsen, fakultetsnämnderna och institutionernas ledningsgrupper. Den utsedda doktoranden deltar därmed i beredning och beslut av frågor som berör forskarutbildning. Doktorandrepresentanter utses av Doktorandsektionen. Doktorandsektionen har en styrelse som ansvarar för den löpande verksamheten och består av ordförande, sekreterare och minst tre övriga ledamöter.

Synpunkter från ämnets alumner från teknikhistoria och historia kommer att användas som kvalitetssäkring och utveckling av forskarutbildningen i historia. Vid arbete som handledare eller lärare i forskarutbildningen och under seminarier har dessa stora möjligheter att, utifrån sina tidigare erfarenheter i rollen som doktorand, förbättra forskarutbildningen om behov finns. På

så sätt ligger deras upplevelser av att ha varit doktorand som grund för den undervisning som de själva ger. De kan därför på ett konkret sätt, utifrån egna erfarenheter, vidareutveckla och förbättra utbildningen.

Doktoranders medarbetarsamtal sker med avdelningschef (som har personalansvar men som inte är huvudhandledare för någon doktorand) för att säkerställa att doktoranderna har möjlighet att diskutera eventuella problem med handledningen i förtroende med någon som inte själv är huvudhandledare. Vidare har alla handledare genomgått handledarutbildning där det diskuterats betydelsen av att tillsammans med doktoranden belysa och ventilera regelverk, doktorandhandbok samt vikten av doktoranders delaktighet i och inflytande över utbildningen.

Ansvar för doktorandernas fysiska och psykosociala arbetsmiljö har doktorandens närmaste chef, i detta fall avdelningschefen för Avdelningen för samhällsvetenskap. Inom LTU:s arbetsmiljöarbete har doktoranderna tillgång till företagshälsovården – PREVIA. Dessutom kan de fritt använda sig av universitetets gym och kommunala badhus under kontorstid genom STIL-kortet som alla anställda får.

Doktorandsektionen vid LTU anordnar också olika sociala aktiviteter för doktorander, vilka förväntas bidra positivt till den psykosociala arbetsmiljön. Doktoranderna får i och med detta tillfälle att möta doktorander från andra ämnen och institutioner, vilket möjliggör erfarenhetsutbyte och nätverkande. För att säkerställa att doktorandperspektivet tas tillvara vid LTU:s kvalitetsarbete när det gäller forskarutbildningen samt en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö för doktoranderna, finns det vid LTU två doktorandombud som tillvaratar doktorandernas intressen i forskarutbildningen. Om doktorander har synpunkter på universitetets genomförande av utbildningen kan vederbörande vända sig till dessa ombud. Doktorandombudet är en opartisk person anställd vid LTU. Vid eventuella meningsskiljaktigheter och/eller samarbetssvårigheter mellan universitetet och enskilda doktorander kan doktorandombudet ge råd och stöd till doktoranden. Doktorandombuden har således en viktig roll för enskilda doktorander, då de kan vända sig till en person som inte är deras handledare, för att få hjälp i olika frågor.

Sammanfattningsvis går det att konstatera att det på central nivå inom LTU, men också på institutionsnivå ETS, finns riktlinjer och rutiner för att doktorander ska kunna ta aktiv del i utbildningen och ha inflytande över densamma. Detta sker dels genom återkommande enkätundersökningar och kursutvärderingar, dels genom att doktorandrepresentanter återfinns inom alla beslutande församlingar vid LTU. Detta är ett mycket bra sätt att få doktorandernas röst hörd och kunna förbättra forskarutbildning och doktorandernas situation på LTU- och institutionsnivå. På avdelnings- och ämnesnivå har doktorander i historia samma möjlighet att delta i informationsutbyte och beslut vid ämnesmöten som övrig personal. Medarbetarsamtal sker med avdelningschef och inte med ämnesansvarig för att garantera att doktorand aldrig ska behöva hamna i denna typ av beroendeställning med en handledare.

3.6 Jämställdhetsperspektiv

På LTU är jämställdhetsperspektivet integrerat i universitetets balanserade styrning. Detta innebär att det finns ett antal arbetsgivarpolitiska dokument framtagna som utgör stöd för medarbetare gällande detta perspektiv. De dokument som mest tydligt kopplar till att säkerställa utbildningens utformande och genomförande anseende jämställdhet är till exempel *Policy för lika rättigheter och skyldigheter*, *Anställningsordningen* samt *Riktlinjer för lärarekrytering*. De arbetsgivarpolitiska dokumenten kompletteras med checklistor, kvalitetssäkringsaktiviteter och interna utbildningar. År 2016 formulerades vidare området ”ökad internationell rörlighet för studenter och medarbetare, mångfald och lika villkor för studenter och medarbetare” som ett av universitetets strategiska satsningsområden.

Uppföljning av jämställdhetsperspektivet sker via statistik och styrmått. Exempel på statistiskt styrmått är i detta sammanhang antal adjungerade- och gästprofessorer uppdelat på kvinnor/män, där exempel på statistiken visas i universitets årsredovisning. Även styrmått baserat på medarbetarindex och värdegrundsindex används. Styrmåtten följs upp tre gånger per år där det i uppföljningen ingår att prefekterna kommenterar avvikande styrmått och ger förslag på åtgärder/aktiviteter när avvikelsen är negativ.

Vid forskarutbildningsämnet historia inkluderar vi jämställdhetsperspektivet i samband med arbetet med den årliga kompetensförsörjningsplaneringen. Då arbetar ämnesansvarig tillsammans med dels personalansvarig avdelningschef, dels lärare och forskare på ämnet bl.a. med följande frågor: Stödjer våra åtgärder likavillkors- och jämställdhetsarbetet för studenter och medarbetare? Stödjer våra åtgärder måluppfyllelsen av universitetets rekryteringsmål för kvinnliga professorer? Hur ser åldersfördelningen ut inom ämnet? Har vi främjat olikheter och mångfald i de åtgärder som berör kompetensförsörjningsområdet? Har vi säkrat att inte åtgärderna innebär direkt eller indirekt diskriminering ur ett jämställdhets- och lika villkors perspektiv? Dessa frågor används också inte minst i samband med nyrekryteringar. Vid LTU har vidare beslutats att det ska ingå representanter av båda könen när det gäller sammansättningen av fakultetsopponent och ledamöter i betygsnämnd, inklusive en ersättare, vid disputation. Vid ämnet har vi tagit detta ett steg längre och våra doktorander har alltid både en kvinnlig och en manlig handledare/biträdande handledare.

Vid forskarutbildningsämnet historia finns en klar medvetenhet om jämställdhetsfrågor, både för att vi har flera forskare (framförallt Rönnbäck men även delvis Söderholm) som specifikt fokuserar på genusperspektiv i sin forskning, men också därför att vi i ämnesgruppen värdesätter frågor om jämställdhet och aktivt arbetar för att det ska präglade utbildningens utformning och genomförande. Ämnesgruppen är också idag balanserad gällande fördelningen kvinnor och män. Av disputerad personal är för närvarande tre kvinnor och fyra män medan doktoranden i teknikhistoria är kvinna.

Sammanfattningsvis går det att konstatera att även om forskarutbildningsämnet historia inte har en egen utarbetad jämställdhetsplan har LTU mycket goda strategier och god beredskap vad gäller jämställdhetsperspektivet som ämnet strategiskt och operationellt jobbar efter. Att arbeta med jämställdhetsfrågor är en pågående process. Det handlar om att strategiskt och operationellt

fortsätta att arbeta med de jämställdhetsstrategier som finns vid LTU. Vid forskarutbildningsämnet historia handlar det framtida arbetet om att vårda det i vår operationalisering av jämställdhetsstrategier som fungerar bra och samtidigt arbeta för att hitta nya vägar för en jämställd forskarutbildning. Således kommer vi inom ämnets forskningsmiljö under 2017 att närmare se över forskarutbildningskursers innehåll och litteratur i detta avseende, där ett motiv inte minst är att säkerställa att samtliga inom forskningsmiljön är observanta om målet att, och vägarna för att nå en jämställd forskarutbildning i historia.